

Ook een digitaal portfolio?

vo

Joost de Laat (docent Dominicus College Nijmegen)

Het Dominicus College te Nijmegen gebruikt bij ckv de elektronische leeromgeving TeleTOP. In mijn artikel *Grip op ckv door een ELO* op de pagina's 7 t/m 10 in deze Kunstzone hebt u hierover lezen. Naast deze ELO wilde het ckv-team van het Dominicus College ook graag een digitaal portfolio invoeren. In dit artikel leest u over mijn ervaringen hiermee.

In het schooljaar 2006-2007 zijn we op het Dominicus College op kleine schaal met een groep van twaalf leerlingen gaan experimenteren met het digitaal portfolio van TeleTOP. Binnen TeleTOP zit een module *Digitaal portfolio*, los van de feitelijke ELO, maar wel ermee verbonden en uitwisselbaar.

Voordelen digitaal portfolio

We wilden graag een digitaal portfolio gaan invoeren vanwege de volgende voordelen:

- De koppeling tussen *Persoonlijk Activiteitenplan* (Waar wil je aan werken? Wat wil je ervaren?) en *Reflectie*. Dit waren twee aandachtspunten van de sectie ckv en de nadruk ligt bij het gebruik van het portfolio ook letterlijk hierop en niet op het *Culturele activiteiten-verslag* als zodanig.
- Het koppelen van competenties aan het werk wat je doet en wat je laat zien.
- Overzichtelijkheid door het definiëren van keuzelijsten die de verschillende onderdelen zoals de voorbereiding (*Persoonlijk Activiteitenplan*), de uitvoering (*Archief*) en de reflectie met elkaar verbinden. Dat betekent schoolperiodes en taken, opdrachten en projecten definiëren.
- Fysieke scheiding tussen materiaal-in-ontwikkeling en het eindresultaat (bewijsstukken).
- De leerling kan medeleerlingen en de docent als beoordelaar toegang geven bij het eindgesprek. Niet de docent bepaalt, maar de leerling neemt de verantwoordelijkheid hiervoor.

Het idee was dat er zowel voor de leerling (eventueel medeleerlingen) als de docent tijdens het eindgesprek een overzichtelijk beeld te zien zou zijn van wat een leerling geleerd zou hebben.

Het *Digitaal portfolio* van TeleTOP heeft de veel voorkomende opzet, waarbij het volgende voor iedereen toegankelijk is: een welkomstwoord, je profiel en de etalage ofwel

de showcase van 'bewijzen' van culturele en leercompetenties. Het *Persoonlijk activiteitenplan* en de *Reflectie* op je plannen zijn ook voor de CKV-docent en andere genodigden toegankelijk. Het *Archief* met werk-in-ontwikkeling is daarentegen alleen toegankelijk voor de leerling.

Ervaringen met het digitaal portfolio

- Het begin

De aanloop was niet eenvoudig omdat onder meer schoolperiodes, taken, opdrachten, en competenties gedefinieerd moesten worden. Dit was nodig om de geautomatiseerde verbanden goed te laten werken. Zo werd de samenhang inzichtelijk tussen enerzijds de plannen, de taken of opdrachten en anderzijds de uitvoering en de reflectie hierop.

Ook bleken leerlingen buiten hun gedefinieerde groep - de klas - niemand te kunnen uitnodigen, dus ook niet hun docent. Uiteindelijk heeft de beheerder dat gedaan, maar dat stond haaks op het gegeven dat de leerling eigenaar is en zelf anderen toegang mag verlenen. Als docent voelde ik me plots ook buitengesloten, toen het lang duurde voordat ik toegang kreeg tot hun werk. Daarbij bleek toen het werk vooral in het *Archief* te staan, waar ik als docent geen toegang toe had. Ik kreeg zo dus geen zicht op de competentie-ontwikkeling, want die wordt daar gekoppeld. Ook wisten leerlingen en docent niet meer waar je een verslag van een culturele activiteit moest opslaan. Het verslag was namelijk niet alleen een reflectie, maar ook een beschrijving, een analyse, een vooruitblik en een toepassing van kennis. De samenhangende opzet van een Cultureel Activiteitenverslag, moest nu opgesplitst worden in onderdelen om de organisatiestructuur van het digitaal portfolio tot z'n recht te laten komen. We vroegen ons af of dat zinvol was. Waren we het ons niet onnodig moeilijk aan het maken? In deze fase waren we nog af en toe het spoor bijster.

- Het eindgesprek

Alleen leerlingen die aan alle eisen voor ckv voldaan

:Foto: Rolf Jurgens

hebben, kunnen hun *Digitaal portfolio* in bespreking brengen en kv afsluiten. Het eindgesprek vindt dan plaats tussen vier leerlingen (gesprekspartners). Aan de vooravond van het eindgesprek op 4-havo richt elke leerling zijn *Digitaal portfolio* in. De gesprekspartners hebben dan toegang tot de etalage met bewijsstukken. Daarin staan films, posters, de 'beste' culturele activiteiten en resultaten van praktische opdrachten, zoals bijvoorbeeld een maquette of een toneeltekst. De gesprekspartners krijgen toegang tot de reflecties zoals balansverslagen, reflectiedocumenten, rubrics, het eindverslag en het persoonlijk activiteitenplan met het digitale culturele zelfportret. Aan de hand van door hen zelf geformuleerde 'kritische vragen' na bestudering van elkaars digitaal portfolio gaan de leerlingen in viertallen het afsluitende gesprek in.

Competenties

De koppeling aan culturele en algemene leercompetenties hebben we even gelaten voor wat het is. Het koppelen van je werk aan competenties vereist namelijk inzicht in hoe je leert en hoe je dat aanpakt. Dat vereist de nodige vaardigheden van leerlingen en docenten en als dat niet schoolbreed, maar alleen bij kv gebeurt, dan vraagt dat vermoedelijk teveel van leerlingen. We namen ons voor in de toekomst de leerlingen wel duidelijkheid te verschaffen over de te beheersen culturele competenties die wij belangrijk achten voor een succesvolle afsluiting van kv en deze dwingend te koppelen aan hun activiteiten.

Nieuw schooljaar, nieuwe kansen

Bij aanvang van het nieuwe schooljaar (2007-2008) bleek het digitaal portfolio toch een brug te ver. Er was gebleken dat het technisch niet helemaal lekker liep en we hadden niet de indruk dat de technische problemen snel verholpen zouden worden. Ook misten we de mogelijkheid van de ELO om in het portfolio online te redigeren of feedback te geven.

We waren ook niet toegekomen aan het beschrijven van competenties. Daarnaast zagen we er tegenop ons samenhangende Culturele Activiteiten-verslag op te knippen in

verschillende stukjes die op verschillende plaatsen in het portfolio ondergebracht moesten worden. Bovendien bleef het ongemakkelijk dat het portfolio fysiek gescheiden was van de ELO. Je had toch het idee steeds in twee omgevingen te werken.

Het belangrijkste was misschien nog wel dat niet iedereen voldoende ver doorgevoerd was in de ELO om deze stap te nemen. Ook kregen we een nieuwe collega in de sectie voor wie alles nieuw was.

Werkplaatsmodel

De sectie was wel enthousiast voor het *werkplaatsmodel* van een portfolio of kunstdossier. TeleTOP kent een werkplaats waar groepen leerlingen samen kunnen werken aan een project. Het is een afgesloten omgeving, waar alleen een gedefinieerde groep leerlingen en de docent toegang hebben.

Van deze werkplaats kan - oneigenlijk - ook een persoonlijk kunstdossier gemaakt worden waar een enkele leerling op overzichtelijke, door de sectie kv gestructureerde wijze zijn werk in mappen kan plaatsen.

Voordelen werkplaatsmodel

Voordeel van de *Werkplaats* is dat het in pandig in de ELO zit (dat gold niet voor het TeleTOP-portfolio). Je hoeft dan niet weer iets anders te openen en het is in een blik overzichtelijk. Het is niets anders dan de mappenstructuur in een 'Windows-omgeving'. Feedback kan zowel in de reactievelen op een document geplaatst worden als direct online in het document. De opzet is simpel en vroeg weinig specifieke kennis om een portfolio goed (werkend) in te richten.

Nadelen werkplaatsmodel

De nadelen van de *Werkplaats* zijn:

- Geen (geautomatiseerde) koppeling tussen verschillende documenten (bijvoorbeeld een plan en de reflectie daarop). Je moet ze zelf bij elkaar zoeken.
- De docent en niet de leerling-eigenaar richt het portfolio in en nodigt de 'beoordelaars' of mede-leerlingen uit.
- Alles in de werkplaats is zichtbaar (voor de docent of de toegevoegde leerling). Deze optie kun je niet koppelen aan afzonderlijke documenten.

Toch is de grootste winst dit jaar dat de sectie als geheel een stap gemaakt heeft in een gezamenlijke 'oplossing' van het kunstdossier en daarmee ook binnen het werken met de ELO! ■

Foto: Kees Jansen